

ΕΛΕΓΓΙΟ ΣΕ ΦΙΛΟ

Ἀγαπημένε φίλε, ὁ θάνατός σου
Στιγμὴ νὰ σὲ ξεχάσω δὲ μ' ἀφίνει,
Δὲν ἔγιναν τὰ μάτια μου οὔτε κρήνη
Νὰ κλαίω σκυφτός ἀπάνω στὸ εἶδωλό σου.

Ποιά δολερὴ στὴν ἔγνοια μου γαλήνη!
Μὰ τοῦ καῦμοῦ τοῦ ἀξέσπαστου, τοῦ τόσο,
Πῶς τρέμω, ἀλλοιμόνῳ μου, ἀλλοιμόνῳ σου!
Μήπως σὲ φτάνει ὁ πόνος πρῶ δὲ σβύνει.

Νὰ σὲ πικραίνω τόχα ὅπου κιᾶν εἶσαι;
Τί θέλεις κάθε τόσο στ' ὄνειρό μου;
Στὴν εὐτυχία τῆς λήθης, φίλε, ζῆσε!

Κι ἀπ τὴ γωνιά τοῦ μαύρου ἐκείνου δρόμου
Δὲ θέλω νὰ σὲ δῶ πάλι νὰ στρίψης
Μ' ἐκείνο τάχνοσκέπασμα τῆς θλίψης. . .

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΕΞΦΥΛΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΜΟΥ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

3.—

. . . Καὶ ποιά ἰδέα ἔχετε γιὰ τὸ κοινωνικὸ ζήτημα;
μ' ἐρώτησε προχθὲς κάποιος.

- Καμίαν, ἀπάντησα.
- Καὶ ὁ Μάρξ, ὁ Μπέμπελ, δὲν σὰς ἐνδιαφέρουν;
- Πρώτην φορὰν τοὺς ἀκούω, εἶπα.

Καὶ ἐπειδὴ ἔδλεπα ὅτι ἡ ὁμιλία δὲν ἐτελεῖσθε,
γιατὶ ὁ φίλος μου ἐπρόσθετε καὶ ἄλλα ὀνόματα, ἄκου
τοῦ λέγω:

— Δὲ μιμοῦμαι τοὺς μεγάλους ἄντρες νὰ ἀνακατεῦσαι
σὲ ἄλα.

**

Ἔνα δειλινὸ ποῦ καθόμουν στὸ καφενεδάκι τῆς
Δεξμενῆς μὲ τὸν Παπαδιαμάντη, καὶ ἐγὼ μὲν ἐκύτα-
ζα τὴ θάλασσα πέρα, ἐκεῖνος δὲ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κα-
πέλου του, κρατώντας το στὰ γόνατά του ἀνάποδα,
μᾶς ἐπλησίασε κάποιος νέος γνωστός του, ὁ ὁποῖος
ἀφοῦ μᾶς ἔχειρέτησε ἐκάθησε κοντὰ μας. Βλέποντάς
μας ἔτσι σιωπηλοῦς ἐδοκίμασε νὰ ἀνοίξῃ ὁμιλία.

— Καὶ ποιά ἰδέα ἔχετε γιὰ τὸν τάδε; κ. Παπαδια-
μάντη; ἐρώτησε.

— Ἐγὼ καταγίνομαι μὲ τὸ ὄραϊον, ἀπάντησε ὁ
Παπαδιαμάντης καὶ ἐσηκώθηκε καὶ ἔφυγε.

**

Κάποτε—εἶναι πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε—ζήτησα ἕνα
βιβλίον τοῦ R. de Gourmont στοῦ Ἐλευθερουδάκη τῶρα,
τότε Βίλμπεργ. Μία κυρία ζητοῦσε συγχρόνως κάτι
τοῦ Μπουρζέ. Ἐξέτασα τὴν κυρία σὰν μιὰ μυῖγα ποῦ
μὲνοχλοῦσε.

Ἀργότερα στὴ Γαλλία κατάλαβα πόσον ἡ κυρία μὲ
τὸν Μπουρζέ εἶτανε φιλολογικὰ παρισσότερο προχω-
ρημένη ἀπὸ κάθε συγγραφέα Ἕλληνα.

Στὴ Γαλλία μόνον στὸν κύκλο τῶν σταματισμένων κυ-
κλοφορεῖ ὁ Gourmont, ἐξπορτᾶρεται ἕμως στὴν Ἀνα-
τολὴ γιὰ μεγάλους κριτικὸς, δραματογράφος, ποιητής,
νουβελίστας.

**

Καὶ ἕμως τὰ ἔργα του πουλιοῦνται, ἔλεγε κάποιος
νεοσσὸς στὸ Σὰρλ Μορράς κάποτε.

Καὶ ὁ μέγας συγγραφέας:

— Πωλοῦνται, ἀπάντησε, ἀλλὰ δὲν ἀγοράζονται!
καὶ τὸν θυμήθηκα γιὰτὶ τελευταία πολὺ ἀναφέρεται τὸ
ὄνομά του.

**

Ὁ Δ' Ἀννούτσιο, γράφει κάπου ὁ κ. Παλαμᾶς,
ἐμπῆκε μὲ τὸν Ἅγιο Σεβαστιανὸν θριαμβευτῆς στὴ
γαλλικὴ γλῶσσα καὶ στὸ γαλλικὸ θέατρο.

Ἐμουν στὸ Παρίσι ὅταν παίχτηκε τὸ ἔργο αὐτὸ
τοῦ Ἰταλοῦ ποιητῆ, καὶ δὲν παίχτηκε παρὰ τέσσερες
ἕως πέντε φορὲς διὰ νὰ πῆσῃ μπλακά, μὲ τὴν πρόνοια
μάλιστα τοῦ Ντ' Ἀννούτσιο νὰ τὸ συνδέψῃ καὶ μὲ
μουσικὴ τοῦ μεγαλητέρου ἴσως Γάλλου συνθέτου σή-
μερα—τοῦ Ντιέ Μπουσινύ. Ὅσο γιὰ τὴ γλῶσσα, εἶναι
γνωστὸ ὅτι τὰ θαύματα δὲν ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐπι-
στὰ γαλλικὰ του εἶχαν βάλει χέρι οἱ παρισινὸι περιφα-
νεῖς φίλοι του. Ἡ ἀποτυχία τοῦ «Ἁγίου Σεβαστιανοῦ»
συνεδεῦθη μὲ μερικὸς ἐπαίνους, δείγμα γαλλати-
κῆς ἀβρότητας. Συνεδεῦθη ἕπως ἕνας νεκρὸς μὲ ἐπι-
ταφίους.

**

Ὅποιος δοκιμάζει εἰς ἄλα τὰ εἶδη τοῦ γραπτοῦ
λόγου τὸ μέτρο τῆς δυνάμεις του, εἰδὼν δὲν εἶναι μεγάλος
συγγραφέας, μᾶς δείχτει ὀλόκληρη τὴ γυμνότητά
του. Παράδειγμα στὴ Γαλλία πρῶχειρο ὁ R. de Gour-
mont καὶ στὴν Ἑλλάδα ἔλοι οἱ ρεμικουρμονίζοντες.

**

Ἐσκεφτήκατε ποτὲ τὴ μυστικὸπαθὴ ζωὴ τοῦ δέν-
τρου, τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ στολισματος τῆς φύσεως,
ὅσοι δὲν τὸ περιγράψατε σὲ πλαδαροῦς μακαρονικὸς
στίχους;

Τὴν ἐζήσατε ποτὲ τὴ ζωὴ τοῦ θλιβεροῦ δέντρου;
ἢ τοῦ ἄλλο δέντρου; ὅπως θέλετε. . .

**

Ἔνα βράδυ στὸ γραφεῖο μου στὸ Παρίσι, ποῦ καθό-
μουν μὲ τὸν ποιητὴ Λα-Ταγιέντι ἢ πορτιέρα τοῦ σπι-
τιοῦ μου ἔφερε μερικὰ γράμματα. Ἔνα ἀπ' αὐτὰ
ἦταν ὅπως εἶδα ἀπὸ τὸ χαρακτῆρα τὸ γραφικὸ τοῦ
ποιητῆ Paul Fort.

Μ' εὐχαριστοῦσε γιὰ κάποια μικρὴ φιλικὴ ἐκδού-
δευση καὶ μοῦ ἔγραφε στὸ τέλος ὁ πρίγκιπας ποιη-
τής: «Δέξου cher grand poète τὸ θαυμασμό μου καὶ
δός μου τὴν ἄδεια στὸ πρῶτο ποῦ θὰ τυπώσω βιβλίον

νά στολίσω μιὰ σελίδα του μὲ τὸνομά σου».

Ἔδωσα τὸ γράμμα στὸ Λα-Ταγιέντ, ποῦ τὸ διάβασε χαμογελῶντας.

— Εἶσαι βέβαιος, μοῦ εἶπε, πῶς εἶναι τοῦ Paul Fort;
— !

— Γιατί ξέρεις πῶς ὁ ἀναψιός του μιμεῖται τὸ γράψιμό μου καὶ τὴν ὑπογραφή του θαυμάσια καὶ στὴν ἀλληλογραφία του τὸν ἀντικαθιστᾷ πολὺ συχνά. Θὰ τὸ δοῦμε μοῦ εἶπε.— Εἶναι ἀπὸ τότε 3—4 χρόνια, ὁ Paul Fort ἔχει βγάλει 5—6 νέους τόμους ποιημάτων, τὴν ἀφιέρωση ἁμῶς ποῦ μοῦ ὑποσχέθηκε δὲν τὴν εἶδα ἀκόμα.—

Ἄν ἁμῶς δὲν εἶδα τὴν ἀφιέρωση εἶδα ἐν τούτοις νὰ δημοσιέψῃ στίχους μου στὸ περίφημο περιοδικὸ του Vers et prose τοὺς ὁποίους καὶ μοῦ ζήτησε μάλιστα.

Ἄν δὲν ἀπατώμαι, Ἑλληνικὸ ὄνομα κάτω ἀπὸ ποίημα μόνο τὸ δικό μου εἶναι ἐκεῖ μέσα.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Ἡ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΧΑ-Υ-ΔΝ

Τὸ Ὁδεῖο Λόντερ μᾶς παρουσίασε τελευταία τῆ «Δημιουργία» ἀκέρια, τὸ δράτριο αὐτὸ τοῦ Χαῦδν ποῦ μᾶς λείει μὲ λεπτομέρειες δλόκληρο τὸ ἔργο τῆς πλάσης τοῦ Κόσμου. Τὸ θρησκευτικὸ αὐτὸ εἶδος τῆς σύνθεσης, ποῦ σιγά-σιγά τείνει νὰ ἐξαλειφτῆ ἐντελῶς ἀπὸ τὴ μουσικὴ ζωὴ, κ' εἶναι ἴσως ἡ ἀγνότερη πνευματικὴ σύλληψη στὴν ἱστορία τῆς φωνῆς, τὸ Ὁδεῖο Λόντερ προσπάθησε νὰ μᾶς δώσῃ ὅσο μποροῦσε καλύτερα, μὲ τὰ λίγα καὶ φτωχὰ μέσα ποῦχε στὴ διάθεσή του γιὰ μιὰ τόσο μεγάλη ἐχτέλεση. Ἡ «Δημιουργία» μαζί μὲ τὶς «Ἐποχές» λογαριάζονται ὡς μόνες φωνητικὲς σύνθεσες πετυχημένες τοῦ Χαῦδν. Τὸ ποίημά τῆς παρμένο ἀπὸ τὸ «Χαμένο Παράδεισο» τοῦ Μίλτωνα καὶ μεταφρασμένο στὰ γερμανικὰ ἔδωκε ἀφορμὴ στὸ συνθέτη ποῦχε ἓνα ἐξαιρετικὸ γούστο στὴν περιγραφικὴ μουσικὴ, νὰ παραστήσῃ μὲ πολλὴ ποίηση τὰ φυσικὰ φαινόμενα, σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ μικρὰς εἰκόνας. Τὸ φῶς, ὁ ἀνεμος, ἡ θάλασσα, τὰ ποτάμια, τὰ ζῶα παρουσιάζονται μὲ μεγάλη τέχνη καὶ ἀπειρη γοητεία, εἰ ὅποιες ἐξασθενίζουσι κάπως προκειμένου νὰ ἐγκαταλειφτῆ ἡ ζωγραφικὴ τῆς ὀλικῆς φύσης γιὰ νὰ παρσταθῇ ἡ ἐνδόση ψυχὴ τοῦ Ἀδὰμ ἢ τῆς Ἐδᾶς. Ἐχτὸς ἀπὸ κάτω τέτοιες ἀδυναμίες τοῦ συνθέτη γιὰ τὴ σημερινὴ ἐποχὴ, τὸ δλό ἔργο στέκεται ἐπιβλητικὸ ἀπὸ τὴν εἰλικρίνεια ποῦ τὸ γιομίζει, ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸ χαρακτήρα ποῦχει ἢ μορφὴ του καὶ ποῦ μᾶς δίνουσι τόσο πιστὰ τὴ φυσιογνωμία τοῦ μεγάλου δασκαλοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πίστη του καὶ τὴν πνευματικὴ του διαύγεια εἶχε λύσει τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς, στὴν ὁποία εἶχε βρεῖ ἀπόλυτη εὐτυχία, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ ποτὲ τὴν ταραχὴν, ἢ τὸ πάθος καὶ τὴν ψυχικὴ τρικυμία.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐχτέλεση, πρέπει νὰ μοιγήσω, φάνηκε πῶς τὸ φιλόπονο κατὰστῆμα ἔβαλε κάθε κόπο καὶ δυνατὴ προσπάθεια γιὰ μιὰ τελειότερη ἀπόδοση. Ἡ κυρία Κυπαρίση μὲ τὴ σωστὴ φωνὴ τῆς καὶ ὁ κ. Ἀγγελόπουλος, γνωστοὶ κ' εἰ δυὸ στὸν καλλιτεχνικὸ κύκλο γιὰ τὴν εὐσυνείδητη πάντα παρουσιάσῃ τους, συντέλεσαν βέβαια τὸ περισσότερο στὴν ἑλῆ ἐρμηνεία. Κοντὰ τοὺς ὁ χορὸς, φτωχὸς σὲ ἀριθμὸ, ἔδινε τὴ βοήθεια του. Ὅσο γιὰ τὸν τερόρο ποῦ ἀνέλαβε τὸ μέρος τοῦ Οὐριήλ, κάποιον δίκιον παράπονο πρέπει νὰ χουσι, γιὰ τὸ σημαντικὸ τῆς μέρους ὑστεροῦσε πολὺ καὶ στὴν ἐκφραση, διόλου κλασικὴ, καὶ στὴ φωνὴ γενικὰ, ἐχτὸς ἂν τὴ βραδεία ἐκείνη δὲν εἶτανε στὶς καλὲς τῆς. Τὸ ἴδιο ἐρχόντανε σὲ δευτέρη μοῖρα οἱ μπάσες φωνὲς ποῦ ἀναπληρώνανε τὸν κ. Ἀγγελόπουλο ὅταν ἔφτανε ἡ ἔχτασή του βαθεία. Τὴν ὀρχήστρα δλόκληρη ἀναπλήρωσε τὸ πιάνο τῆς κυρίας Λόντερ, τῆς γυναίκας ποῦ ἀγωνίστηκε πάντα σὲν ἡρωίδα γιὰ νὰ βγαίνη νικητέρα σ' ὅλες τὶς δυσκολίες καὶ νὰ μᾶς δῖνη τόσες φορές ἀγνωστες σὲ μᾶς μουσικὲς ὁμορφιές. Ἡ ἑλλειψὴ τῆς εἶτανε ἐπαισθητῆ, μὰ ἡ ἑλῆ εὐσυνείδητη ἐργασία δίνει τὸ συμπέρασμα πῶς ἀξίζει νὰ γνωρίζουμε μερικὰ ἀριστουργήματα ἔστω κι ἂν δὲν εἶναι δυνατὸ ἀπ' τὴν καλύτερή τους ὄψη. Ὁ κ. Μπέμερ στὸ πλάι τῆς κυρίας Λόντερ ἐκράταγε τὰ γκέμια κι ὠδηγοῦσε μὲ σωφροσύνη τὸ σύνολο τῆς σύνθεσης.

Εὐτυχῶς τὸ κοινὸ ἄρθρο ἔτρεξε νὰ δώσῃ τὴν προστασία του καὶ τὴν γθικὴ ὑποστήριξη στὸ ἴδρυμα, ποῦ ἔχει γιὰ ἀρχὴ μόνο τὴν ἐργασία, τῆς ὁποίας τόσες φορές ὡς τώρα εἶδαμε μὲ χαρὰ τὸ εὐχάριστο ἀποτέλεσμα.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μ. Καλ. Θεσσαλονίκη. Ὁ Π. Τ. σ' εὐχαριστεῖ γ' αὐτὰ ποῦ τοῦ γράφεις καὶ σὲ παρακαλεῖ νὰν τοῦ δώσῃς τὴν ἀντρέσσα σου γιὰ νὰ σοῦ ἀπαντήσῃ.

κ. Μ. Μ. Ὁχι δ ο κ ι μ α σ ι α καὶ τούτῃ τῆ φορᾶ. Ἐπιθ υ μ ι α. Λοιπὸν τὸ περιμένουμε

κ. Ε. Στ. Ἀργυρόκαστρο. Τόσιους περασμένους τοῦ «Νουμά» καθὼς καὶ φύλλα περασμένα μπορεῖ νὰ σοῦ προμηθεύῃ τὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου καὶ Σίας (Σταδίου 42 Ἀθήνα) ποῦ ἔχει ἀναλάβῃ τὴ διεκπεραίωση τῆς διαχείρησῃ τοῦ «Νουμά». Γράψε λοιπὸν ἐκεῖ καὶ θὰ βρεῖς ὅ,τι ζητήσεις. Στὸ ἴδιο βιβλιοπωλεῖο ποικιλοῦνται καὶ ὅλα τὰ δημοτικιστικὰ βιβλία.—κ. Σπ. Στ. Κύθηρα, Β. Ρωτ. Δράμα, Μ. Φιλανθ. Αἴγυα, Γ. Ἐλευθ. Καλάβρυτα, Ἰδακ. Ἀργίλιο, Γ. Ἰωαν. Βέρροιο καὶ λοιποὺς ἄλλους διόλους ποῦ καθυστεροῦνε τὴ συντροφιάν. Καί, ὡς θ' εροῦμε, νὰ θυμηθεῖτε καὶ τὸ «Νουμά» ποῦ δὲν παύει νὰν τὸν θυμᾶται ὁ ὑπογεγράφος κὶ ὁ χαρτοπώλης.

— Στὸ θεατρικὸ ποῦννε δὸ πάνου στὰ Ἐξάρχεια, καί ζεται μιὰ ἔξυπνη κωμωδία μὲ τρανοῦδία «Ὁ κότε Μαντουλάτος». Παίξει τόσο φυσικὰ καὶ τόσο ὁμορφῶς τὸ Ζακυνθιανὸ κόντε ὁ κ. Βασιλειάδης, ὡστε ἀξίζει νὰ ξεκινήσῃ κανεὶς καὶ ἀπὸ τὰ Πετράλωα γιὰ νὰ θεῖ δὸ πάνου νὰν τὸν δεῖ. Ἀπὸ «Σ. οὔπερ» καὶ ἀπὸ ἄλλες τέτιες λαϊκῆς, τινὰ ἀηδίες, ὁ «Κότε Μαντουλάτος» εἶνε χίλιες φορές καλύτερος. Ἄν ὄν ἔβλεπε κὶ ὁ θεατρικογράφος κ. Χόρν σιγουρα θὰν τοῦ ἀφιέρωνε ἄρθρο δίστηλο σὸ «Ἔθνος».